

Balletiõhtu saatu

Pühapäeva õhtul on Estonia Teatris selle hooaja viimane esietendus. Esitamisküpseks saab Mai Murdmaa balletiõhtu Carl Orffi lavaliste kantaatide "Carmina Burana" ja "Catulli carmina" muusikaga.

Mai Murdmaa: "Kuigi maailmas on Carl Orffi muusikat kasutanud väga paljud koreograafid, ei olnud ma enne näinud ühtegi lavastust ega vaadanud ka ühtegi videolinti — ei tahtnud saada mõjutatud kellegi nägemusest. "Carmina Burana" hakkasin lavastama seoses möödunud aastase gastrolliga Saksamaale. Sakslaste soov oli, et tuleksime just selle teosega. Saatud sai "Carmina Burana" vabahoivava jaoks ja mullu suvel esitasime seda ühe korra hõimupäevade raames ka Palmeses vabas õhus. Nüüd teatrilavale üle kandes on üht-teist tulnud kohandada, aga põhimõtteliselt on ta sama. "Catulli carmina" on valminud just värskest. Olen võrdlemisi palju kasutanud balletides vokaalmuusikat ja seetõttu tuli ka nende kantaatide lahendamine plastikas minu jaoks küllalt kergelt.

Balletiõhtu tuleb lindimuusikaga ja seda pean ma suureks puuduseks, sest kirjutatud on need teosed sünteesvormina. Loodan kunagi — ehk laulupeo ajal Piritas kloostri — saada võimalust neid koos orkestri ja koori elava ettekandega siiski teha."

Carl Orff koondas oma kolm eri aegadel kirjutatud lavalist kantaati — "Carmina Burana", "Catulli carmina" ja "Trionfo di Afrodite" (Afrodite triumf) — kokku triptühhoniks originaalpealkirjaga "Trittico teatrale", mille esmaesitus oli Milano "La Scalas" 1953. aastal, balletina toodi kantaadid välja Münchenis 1961. aastal. Mai Murdmaa kasutab seega tsükli kaht esimest teost.

"Carmina Burana" saamis-lugu on omamoodi huvitav. Möödunud sajandi alguses leiti Baieri Alpide jalamil asuvast Beureni (Beuerni) benediktiinlaste kloostri käsikirjaline laulude kogu, mis sisaldas paarsada lugu 11.— 13. sajandil linnast linna, ülikoolist ülikooli rändavate jumalavallatute vagentide loomingust. Esmakordselt trükiti osa neist lauludest 1847. aastal pealkirja all "Carmina Burana" (Beureni laulud).

Carl Orff kirjutas 90 aastat hiljem selle kogu põhjal proloogist ja kolmest pildist koosneva teose, millele andis alapealkirja "Ilmalikud laulud häälele ja koorile instrumentide ja lavapiltide saatel". Proloogi teema saatusest kui maailma valitsemisest alustab ja ka lõpetab kantaadi. Esimene osa — "Varakevad" — kirjeldab ärkavat loodust ja noorte kevadisi mängu. Teine osa — "Kõrtsis" — räägib hulguste ja elupõletajate lõbusast seltskonnast, kelle ülemeelikud ja vaimukad laulud (sh. "Praetud luige nutulaul") on suunatud rangete moraali-reeglite ja askeetluse vastu. Kolmas osa — "Armüönn" — on ülistus elule ja armastusele, mida inimene peab oskama nautida, vaatamata saatuseratta halastamatule pöörlemisele.

"Catulli carmina" (Catulluse laulud) on loodud 1943. aastal, mille tekstid pärinevad Rooma kuldse ajastu ühe kõige isikupärasema poeedi Gaius Valerius Catulluse loomingust. Catulluse luuletustes (üldse on neid meie ajani säilinud 116) on esikohal armastuslaulud. Tema armastatu Lesbia, kelle heitliku meele ja ilu kütkes oli Catullus poole oma elueast (elas küll vaid 33 aastat), oli tegelikult rahvatribuun Publius Clodius Pulcheri abielus, ent väga vabade elukõrgetega õde Clodia. Muide, Clodia oli ka Cicero kallim ja just tema kaudu sai Cicero andmeid Catullina vandenõu kohta. "Catulli carminas" vastanduvad himulise armastuse ülistus ja Catulluse vaimse armastuse otsingud.

Carl Orffi muusikat iseloomustab rafineeritud lihtsus. Meloodiarikkus on ühendatud peaaegu primitiivse harmoonia ja rikkaliku aktiivse rütmiga. Orkestris on suure tähtsusega klaveripartii, puhkpillid ja väga mitmekesine löökpillide arsenal. Carl Orffi nägemus meelelisusest ja armastusest kattub teatud määral Catulluse tunnetega: mees on alati armastuses naise ohver, naised on kerge-meelsed ja kapriissed, mehed kannatavad nende vähese vaimuse tõttu.

Kunstnik on taas lätlane Andris Freibergs, kellega Mai Murdmaa on teinud koostööd juba mitmel korral nii Estonia Teatris kui Riias. Ka "Carmina Burana" on planeeritud juuni

usest ja armastusest

VAMBOLA SALUPUU foto

alguses Läti Rahvusooperiski välja tuua.

Balletiõhtut valmistasid ette repetiitorid Aime Leis, Helmi Puur, Juri Mihhejev, Viesturs Jansons, eriti rõhutab Mai Murdmaa aga Saima Kranigi tööd, kes aitas oma kogemustega moderntantsus tantsijail keha vabadust tunnetada.

Kaasa teeb peaaegu kogu balletitrupp. Catulluse osas tantsivad Juri Jekimov või Toomas Jõõger (mõlemad on solistid ka "Carmina Buranas"), Lesbia

osas on Inna Sõrmus või Larissa Sintsova, tänavatüdrukut Ibsidillat kehastavad Lemme Järvi või Tatjana Kilgas. "Carmina Burana" solistipartiid esitavad Ingrid Iter, Kati Iyaste, Irina Pähn, Inna Sõrmus, Toomas Rätsepp, Dmitri Hartšenko, Mihhail Netšajev jt. Esietendusel ei tee kaasa Kaie Kõrb ja Viesturs Jansons, kes mõlemas teoses tulevad lavale peale oma Hispaania-turneed.

PILLE PALM

Ajalehefoto ja mulgikapsad

13. aprilli RH-s ilmunud retsensiooni "Mustlased ja mulgikapsad" juures avaldatud foto ilmus tehnilise viperuse tõttu negatiivis.

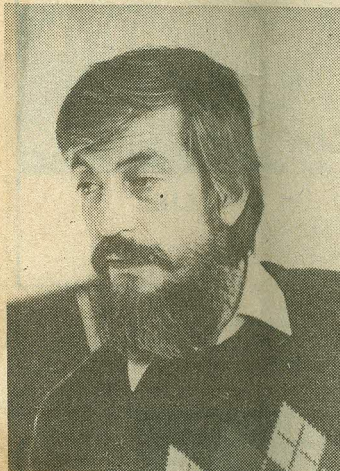
Vabandame teatrirahva ja lugejate ees.

Toimetus

Heliloojate Liidu uus esimees on Lepo Sumera

Heliloojate Liidu üleeilsel üldkogu koosolekul valiti liidu juhatuse uueks esimeheks helilooja Lepo Sumera. Heliloojate Liidu juhatuse teatel arutati koosolekul, kas moodustada eraldi kaks liitu — muusikateadlaste ja heliloojate liit. Otsustati jätkata ühiselt. Seni juhtis Heliloojate Liitu Jaan Rääts.

ETA

Eesti raamatunäitus Vilniuses

Eile avati Vilniuses Martynas Mazhvydase nimelises Leedu Rahvusraamatukogus Eesti Vabariigi 75. aastapäevale pühendatud raamatunäitus. Eesti Rahvusraamatukogu on oma fondist välja pannud valiku trüki- ja aastate 1918—1940. Eesti Vabariigi aastapäeva ürituste hulka kuuluva näituse teokssäämisel osutasid suurt abi Eesti suursaadik Leedus Valvi Strikaitiene ja Leedu Rahvusraamatukogu.

BNS